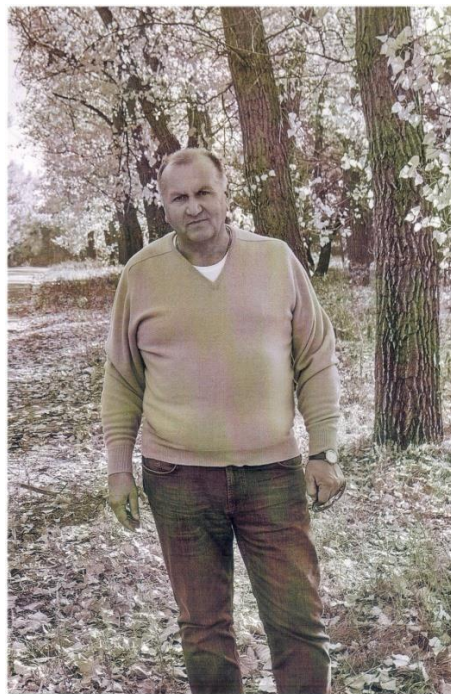

ВЧИТИСЯ МОЛОДОСТІ – НІКОЛИ НЕ ПІЗНО
або
«НЕ ВИЙДУ З РІДНИХ БЕРЕГІВ»

За тиждень до війни одержала з автографом нову збірку віршів Анатолія Каретного «Лірник» (Кропивницький: Видавець Лисенко В.Ф., 2022). Одразу й прочитала, бо планувалась її презентація в літмузеї. Хотілося, щоб вона була святковою, адже ми з А. Каретним 45 років творчо дружимо, ще з Гончаренківської літстудії «Сівач», – «останні з могікан», можна сказати. До свята дует «Лебедина вірність» Бориса і Валентини Притул, з якими я раніше познайомила поета, готував пісні на його вірші, а наша знаменита вишивальниця Зінаїда Андрешевська день і ніч вишивала рушник з віршами Каретного, запланований ним як дарунок у музей с. Крупського Кропивницького району, де він народився. Але війна стала шлагбаумом очікуваному святу. Замість поезії, пісні, вишивки хрестиком – вибухи, смерть, пожежі.

Щоб хоч якось відірватись від страху, тривоги, новин – поринаю у вірші, ніби відлітаю на іншу планету, де ще панує мир, люди не біжать у бомбосховища, не ризикують життям, поспішаючи на роботу, у чергах в аптеки й магазини...

Як ми жили до цього жаху?

...Згадати дитинство і три ветхі вітряки за селом допомагає обкладинка з вітрячком – одним із символів України. Вабить шляхетний чорно-білий фотодизайн книги – робота Дарії Теліс і Яни Кузнецової, яким вдалися елегантні пейзажі, портрети поета, його матері й дружини.

З анотації та авторської передмови А. Каретного (який нещодавно став членом Спілки слов'янських письменників України) дізнаємося, куди подорожуватимемо. Подорож буде тривимірною: в минуле, сьогодні і завтра, і двомовною.

Зринула паралельно з автором згадка про те, як після Валерія Гончаренка літстудійців взяв у свої руки Володимир Базилевський. Його похвала важила як Нобелівська премія.

Одного разу Анатолій показав керівникові свій вірш з рядками: *«Когда одолевает грусть / И тело сковывает холод, / Я говорю всем: “Я не молод”, / Я молодости лишь учусь»*. Володимир Олександрович порадив йому з цієї миті серйозно займатись поезією.

Вдало вибудувала «Лірнику» упорядниця і редакторка Людмила Макей, причетна і до попередніх книг автора.

«Пробіжимося» по шести невеличких розділах, поки не чути сирени тривоги.

Перший розділ – «Белые и чёрные клавиши» – це данина любові автора мистецтву. А серед його творців – і скрипковий ключ, і пензлик художника, і паличка диригента. Поет повинен уміти прислухатися навіть до... мовчання зірок на дні водойми, болю забитого в стіну гвіздка, на який художник повісив картину, помічати своєрідність «бабиного літа»: *«бабье лето козыряет / возвратившимся теплом»*. То для пересічних людей ніч – просто ніч. А для поета і вона особлива: *«Ночь тихонечко пригубит / счастье с чаши наших рук»*. Жаль, що вірш «Ночь, полная прелюдий» не має присвяти Зінаїді Андреяшевській, теж поетесі у вишивці, а от іншій майстрині – художниці Ользі Краснопольській, з якою поет був співавтором у попередній книзі, знов повезло.

Дар, будь-який, найчастіше приходиться в дитинстві до тих, хто відчує, як під музику оркестру «Большой планетой стал отцовский двор»...

Подивимось, як в інших розділах виконує поет обіцянку: *«Иду по планете / В назначенный час. / Невидимый остров / Открою для вас»*.

Розділ другий – «В протуберанце». У першу чергу це дослідження і самоспостереження за тим, яке чудодійне слово поета, як відчуває воно дім і рід. Тут своє завдання він бачить ось у чому: *«Дари вселенной свет земной / и душу времени открой»*. І спільне світовідчуття ловлю: *«Родительским домом / Зовётся строка»*.

«Дороги» – третій розділ, тема, яка й мені найближча. Автор ділиться роздумами-згадками про далекі й близькі дороги, про слід людини і людства на цих дорогах у часопросторі.

У четвертому розділі «Лодочник» прослідковуються автобіографічні різновиди самотності людини і творчого усамітнення, коли душа прагне то до Бога, то до кохання, то знову в далеку чи близьку путь.

П'ятий розділ «Солнце вашей улыбки» – це любовно-еротична, елегійно-пристрасна лірика, де головна заповідь з чоловічих вуст звучить так: *«Не забудь вернуться / в лоно поцелуя»*. Образ коханої жінки нагадує пристань, сюди сходяться всі дороги: *«На карте / тела твоего / Весь мир»*

мне дорог». А от віршеві «Художник» з присвятою Людмилі Makeй, здається, місце в першому розділі.

Найповніший шостий розділ «Мовою мами, мовою серця», де зібрано приблизно півсотні українських віршів, відкриває нам Анатолія Каретного, досі майже російськомовного поета, який ніби повертається сам до себе, до своїх витоків і начал, від чого майже півжиття себе чомусь відсторонював, відгороджував, будучи однією з жертв русифікації українців. Але його українство жило в душі, причаєне, і тепер вирвалось на волю з-під чужомовного гніту, заблищало своєю справжністю, щирістю. Переповнене любов'ю єство поета, який виріс і став на крило на народних звичаях і традиціях в степах України на Кіровоградщині, віддячує рідному краю і народу рідним словом, оголошуючи собі чудовий самовирок: *«Я не подінуся нікуди / Не вийду з рідних берегів»*. І я радію за товариша, який «омолоджується» з кожною збіркою. «Накину я весну свою на плечі», – пише він у вірші «Лірник», присвяченому Б. Притулі, заслуженому діячеві мистецтв України, композиторові-пісняру, який майже у 85 – теж творить третю молодість. Є присвята і В. Погрібному, відомому письменникові, який теж керував нами у літстудіях.

Перегукуються спогади дитинства: образи дідуся, бабусі, батька, матері, ковалів-земляків, рідної Сугоклеї, степу, села. Радію, що нарешті автор усвідомив вагу справжніх скарбів:

*Відкриває простір рідна мова,
Щоб зійшовся клином білий світ.
І пташина чується розмова,
Й кріла слова просяться в політ.*

Читаю інші рядки: *«Тут ластівки малюють серед літа / Своім крилом вигадливі сюжети»* або *«Доці на доці не схожі – / У кожного – почерк свій»* і розумію: саме там, у Крупському, з'являлися в душі А. Каретного перші зародки відчуття мистецтва, саме там, коли відчув, що перша любов залишиться «вишневим цвітом в нашому саду», тоді й народжувався в цьому сільському чоловікові художник і поет, яким він врешті став.

І хай не завжди ще вправне під його пером рідне слово, але повернення до себе – чудова віха в долі автора, який активно творить на порозі свого сімдесятиріччя. І не лише вірші, а й добрі діла, бо він – відома в місті та в Україні людина – патріот і меценат.

Антоніна Корінь, науковиця
літературно-меморіального
музею І. К. Карпенка-Карого
міста Кропивницького

Опубліковано:
газета «Народне слово»,
№ 16 від 02.06.2022